



Н. Ю. Філатова,
аспірант Національного університету
“Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”
(м. Харків)

УДК 347.91.11 (477)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВАХ: ОСОБЛИВОСТІ І ТЕНДЕНЦІЇ

Досліджено особливості законодавчого регулювання діяльності саморегулівних організацій у різних країнах світу. Узагальнено досвід деяких зарубіжних держав у сфері правового регулювання правового статусу СРО. З'ясовано основні проблеми правового регулювання статусу саморегулівних організацій у розвинених зарубіжних державах, а також в Україні. Окремо досліджено досвід постсоціалістичних країн у розробці й реалізації законодавчої політики у сфері регулювання СРО. На основі проведеного аналізу запропоновано шляхи вдосконалення законодавчого унормування діяльності саморегулівних організацій в Україні.

Ключові слова: саморегулювання, співрегулювання, делеговане саморегулювання, саморегулівні організації.

Проблема створення законодавчої бази для регламентації саморегулівних організацій (СРО) в Україні є надзвичайно актуальною і водночас дискусійною. За своєю суттю, такі організації є юридичними особами приватного права, які створюються на основі добровільного об'єднання учасників певного сектору ринку й уповноважуються на здійснення нормотворчої і контрольної діяльності, а також вправі притягувати до відповідальності тих членів СРО, які порушили розроблені нею правила або норми чинного законодавства.

Саморегулівні організації у їх різних модифікаціях відомі світовій історії здавна. Саморегулювання як таке іманентно притаманне ринковим відносинам, а тому в зарубіжних країнах з розвинутою ринковою економікою вже давно були вироблені підходи до законодавчого регулювання СРО. Водночас розробка таких підходів в Україні є серйозною проблемою.

У зв'язку з вищенаведеним, метою цієї статті є аналіз особливостей правового регулювання інституту саморегулівних організацій у розвинених країнах світу, виявлення тенденцій законодавчого унормування діяльності таких організацій, а також вироблення основних напрямків імплементації позитивного досвіду зарубіжних країн у національне законодавство.

Проблемам правового статусу СРО у вітчизняній правовій доктрині присвячено небагато наукових досліджень. Так, окремі аспекти цієї проблеми висвітлено у публікаціях О. Онуфрієнко, В. Ізмайлової, А. Андрущака, А. Яшищака, О. В. Кологойди та деяких інших вчених. Втім, комплексного аналізу питань створення та діяльності таких організацій у вітчизняній науковій літературі дотепер не проводилось. Не досліджувались також і особливості правового регулювання СРО у розвинених країнах світу, де такі організації існують протягом століть.



Для кожної країни світу притаманна певна своєрідність підходів до регулювання СРО. Це обумовлюється багатьма чинниками, з-поміж яких чільне місце посідає специфіка правової системи кожної країни світу, ступінь “зарегульованості” актами законодавства тієї чи іншої сфери економіки, а також традиції здійснення регулятивної політики у тій чи іншій країні взагалі.

Крім того, підходи до регламентації відносин у сфері діяльності СРО можуть суттєво відрізнятись залежно від того, в якому суспільному секторі створюються такі організації. Так, у певних галузях економіки доцільним й об’єктивно необхідним є мінімальне втручання держави у діяльність таких організацій і водночас максимальне розширення їх компетенції із самостійного й ініціативного впровадження норм та правил для членів таких організацій. У такому випадку мова йде про *добровільне (або спонтанне), “чисте”* саморегулювання [1, с. 230–231]. Для такого виду саморегулювання характерно те, що СРО утворюються і діють на підставі загальних норм, які регламентують порядок створення будь-яких інших юридичних осіб відповідного виду. При цьому жодних спеціальних норм, які встановлюють додаткові обмеження до СРО, законодавство не містить.

В інших сферах, навпаки, доцільним є запровадження додаткових обмежень, які стосуються порядку створення СРО та здійснення ними тих чи інших функцій. У такому випадку йдеться про *співрегулювання*, якому притаманні чіткі законодавчі рамки, в яких СРО може розробляти вже власні правила шляхом видання кодексів поведінки або збірок правил. Співрегулювання також передбачає спільну участь у діяльності СРО різних учасників ринку (споживачів, інфраструктурних організацій тощо — так званих *stakeholders*) [2, с. 30].

У практиці правового регулювання певних галузей підприємницької діяльності також склалася традиція із делегування окремих повноважень держави саморегульвним організаціям. Це стосується, зокрема, таких повноважень, як ліцензування, атестація, сертифікація та деякі інші. У такому разі має місце *делеговане саморегулювання*, яке передбачає, що держава свідомо передає певні регулятивні повноваження організації саморегулювання, встановлюючи при цьому загальні обмеження для таких організацій. При цьому держава також вживає заходів для ідентифікації тієї чи іншої СРО як організації саморегулювання шляхом утворення їхніх спеціальних реєстрів [2, с. 26–27].

У світовій практиці законодавчого регулювання діяльності СРО склалися різні підходи. Так, для деяких країн характерним є встановлення основних засад саморегулювання підприємницької діяльності безпосередньо на рівні кодифікованого законодавства. Так, у ст. 2229 ЦК Італії вказується, що законодавством цієї країни визначається перелік вільних професій, для провадження яких особа повинна потрапити до певного реєстру. При цьому перевірка даних, необхідних для реєстрації, утримання цих реєстраційних даних, а також дисциплінарні повноваження над зареєстрованими особами належать *професійним асоціаціям*, діяльність яких регулює держава [3, с. 153]. В інших країнах, навпаки, саморегулювання з боку певних організацій є скоріше винятком, оскільки традиційним є здебільшого централізоване регулювання тих чи інших відносин. Зокрема це стосується Німеччини, де навіть у такій сфері підприємництва, як ринок цінних паперів, СРО не утворюються, оскільки це не передбачено чинним законодавством [4, с. 77].

У більшості ж країн із розвинутою системою ринкових відносин, як правило, наявні СРО за принципом їх галузевої належності (секторальне регулювання). Зокрема це стосується саморегулювання на ринку цінних паперів у США. Так, діяльність таких організацій тут врегульована положеннями законів, прийнятих ще за правління президента Ф. Рузвельта, зокрема Законом про ринок цінних паперів (*Securities Exchange Act of 1934*). Оскільки у США кожні шість років федеральне законодавство підлягає кодифікації, нині положення про СРО на фондовому ринку містяться у Розділі 15 Глави 2В Зводу законів США (*United States Code — U.S.C.*), де вказується, що *ними* є будь-яка національна фондова



біржа, зареєстрована асоціація учасників ринку цінних паперів, або зареєстрована клірингова агенція, або Муніципальне правління по регулюванню ринку муніципальних цінних паперів (п. 26 ст. 78 С) [5]. Таким чином, на фондовому ринку США законодавством допускається існування розгалуженої системи СРО, які згруповані у чотири вищеназвані види.

Фондові біржі у США традиційно вважаються саморегульованими організаціями. Список зареєстрованих фондових бірж із національним статусом публікується на офіційному сайті Комісії з цінних паперів (*Security and Exchange Commission, SEC*) [6]. Відповідно до ст. 78f Закону про ринок цінних паперів, кожна біржа повинна набути статус національної шляхом надсилання до Комісії з цінних паперів заявки на отримання такого статусу. Для отримання цього статусу (і відповідно статусу СРО) заявник повинен відповідати низці вимог, встановлених законом. По-перше, він повинен бути здатним забезпечувати дотримання з боку своїх членів Закону про ринок цінних паперів та внутрішніх норм діяльності, прийнятих біржею. По-друге, Законом встановлюються вимоги до норм і правил, які розроблюються самою біржею. Ці правила повинні забезпечувати захист прав й інтересів інвесторів, а також публічного інтересу, забороняти несправедливу дискримінацію членів біржі чи споживачів їхніх послуг. Також правила біржі повинні запроваджувати міри відповідальності за порушення членами біржі Закону про ринок цінних паперів, а також внутрішніх норм, зокрема, у вигляді виключення з членів біржі, призупинення їхньої діяльності, обмеження певних видів діяльності, штрафів тощо.

Що стосується асоціацій учасників ринку цінних паперів, то регулюванню цього питання присвячена ст. 78о–3 Закону про ринок цінних паперів [5]. Для набуття статусу саморегульованої організації асоціація дилерів і брокерів повинна пройти реєстрацію у Комісії з цінних паперів. Нині у США зареєстрована єдина асоціація учасників ринку цінних паперів — Управління з регулювання фінансової індустрії (*Financial Industry Regulatory Authority — FINRA*). Організація є членською корпорацією, яка не має акціонерного капіталу. Водночас вона створюється як неприбуткова організація, діяльність якої в жодному разі не може здійснюватися для збагачення її членів [7]. До повноважень FINRA входить, зокрема:

- 1) прийняття норм і правил вступу до FINRA нових членів, проведення їх попередньої сертифікації;
- 2) розробка і впровадження правил і норм для кожної окремої брокерської фірми в США;
- 3) ведення поточних перевірок і розслідувань на основі скарг інвесторів і підозрілої діяльності членів FINRA;
- 4) притягнення до відповідальності членів FINRA. При цьому можливе застосування таких видів санкцій, як штраф, призупинення діяльності, виключення з членів, обмеження діяльності тощо.

Прикладом секторального регулювання СРО може послугувати також законодавство Італії про ринок фінансових послуг. Згідно з Фінансовим консолідованим актом Італії 1998 р. діяльність учасників ринку цінних паперів здійснюється спільними організаціями цих учасників, так званими "*societa di gestione*". Такі організації створюються й діють не лише на підставі загальних норм, які стосуються порядку та умов створення юридичних осіб відповідного виду й організаційно-правової форми, але й спеціальними нормами Національної комісії із лістингу компаній і фондового ринку, яка визначає мінімальний розмір внеску до статутного капіталу для утворення СРО, а також уповноважена здійснювати контроль за діяльністю таких організацій [3, с. 149–150].

Для деяких галузей економіки у певних країнах характерна взагалі повна відсутність державного втручання у діяльність СРО, а відтак і фактично повна незацікавленість держави у впровадженні власних регулятивних норм у відповідній сфері. Це, зокрема, характерно здебільшого для країн загального права, в першу чергу, для США. Так, діяльність СРО у сфері реклами, а також Інтернет-послуг тут



взагалі не врегульована спеціальним законодавством. У галузі реклами ще у 1906–1912 роках за ініціативою учасників рекламного бізнесу і ЗМІ були утворені так звані “Комітети щільності”, які пізніше трансформувались у *Better Business Bureau (БББ)*, функціями яких стала розробка правил професійної діяльності у сфері рекламного бізнесу, а також виявлення випадків недобросовісної реклами, яка потенційно могла б завдати шкоди споживачам і конкурентам того чи іншого члена цієї організації. Внаслідок цього в рамках вказаних організацій був розроблений рекламний кодекс, а в прийнятті федерального законодавства у сфері реклами взагалі відпала потреба [2, с. 39].

Водночас у деяких країнах світу політика мінімального законодавчого втручання у діяльність СРО призвела до негативних наслідків. У цьому плані найяскравішим є приклад Великобританії, у якій протягом ХХ ст. панувала саме така політика у сфері надання Інтернет-послуг та послуг реклами, однак на початку ХХІ ст. держава була змушена принципово змінити засади правового регулювання СРО у цій сфері. Ще у 60-х роках ХХ ст. учасниками рекламного бізнесу Великобританії було засновано Комітет Рекламної Діяльності (САР), яким було прийнято першу редакцію Британського кодексу Рекламної діяльності. У подальшому САР заснувала Управління Стандартів реклами (АSА), яке стало незалежним арбітром, утвореним для контролю і нагляду за виконанням Кодексу з метою захисту публічного інтересу [8].

Таким чином, у Великобританії до 2003 року у сфері реклами діяла модель “чистого” саморегулювання, за якого регламентація особливостей надання рекламних послуг здійснювалася лише за допомогою саморегулювних організацій — Комітету Рекламної діяльності (САР) та Управління Стандартів Реклами (АSА). При цьому САР уповноважена приймати і затверджувати стандарти і правила у галузі реклами в друкованих ЗМІ, а АSА забезпечує виконання цих норм у професійній діяльності суб’єктів рекламного бізнесу. АSА є обмеженою компанією (*limited company*), що фактично є аналогом товариства з обмеженою відповідальністю за вітчизняним законодавством. Вона є незалежною від уряду Великобританії або будь-яких приватних осіб і вправі проводити незалежні розслідування випадків порушення Кодексів рекламної діяльності як у випадку отримання скарг на певних осіб, так і за власною ініціативою [9, с. 2–3].

Однак з прийняттям Закону про телекомунікації (*Communication Act 2003*) було утворено спеціальний орган у галузі регулювання телекомунікаційних послуг — Службу комунікацій (*Office of Communications*). Одним із завдань цього органу відповідно до ст. 6 вказаного Закону, є визначення рівня ефективності СРО, підтримка їхньої діяльності, а також заміна саморегулювання централізованим регулюванням, якщо саморегулювання виявиться неефективним [10]. Цим комітетом було фактично започатковано співрегулювання у галузі надання рекламних послуг. Зокрема була утворена спеціальна СРО з розробки правил і стандартів реклами на телебаченні і радіо під назвою Комітет Рекламної діяльності телерадіомовлення (ВСАР), яка у своїй діяльності суттєво обмежена додатковими законодавчими рамками [8]. Тому нині регулювання рекламних послуг у Великобританії є сумішшю саморегулювання реклами у друкованих виданнях і співрегулювання на телебаченні і радіо.

Особливий характер регулювання законодавчої регламентації інституту саморегулюючих організацій нині склався у рамках Європейського Союзу. За твердженням професора Європейського університету Фабриціо Кафаггі, саморегулювання посідає чільне місце у стратегії європейської інтеграції [11, с. 1]. Так, ЄС дійсно активно розробляє концепції вдосконалення нормотворчої та провозасосовчої діяльності. Зокрема у 2003 році була прийнята Міжінституційна угода про кращу нормотворчу діяльність (*Interinstitutional Agreement on Better Law-making 2003*), якою вперше на рівні ЄС було надано визначення поняттям “саморегулювання” та “співрегулювання”, а також офіційно схвалено діяльність саморегулювних об’єднань [12].



У рамках ЄС була здійснена також серйозна практична діяльність із підтримання СРО. Прикладом цього може послугувати об'єднання саморегулюючих організацій у сфері реклами в Альянс Європейських стандартів реклами (EASA). Ця організація була створена у 1992 році шляхом об'єднання СРО держав-членів ЄС, а її основним завданням стала підтримка діяльності цих організацій у країнах Європи, а згодом — і в інших країнах світу. Сьогодні EASA також займається узагальненням кращих зразків діяльності СРО реклами у ЄС. Протягом всієї історії існування цієї організації, нею були сформульовані основні принципи утворення СРО в ЄС та уніфіковані стандарти діяльності у сфері реклами [13].

Особливий підхід до регламентації діяльності СРО був сформований у постсоціалістичних країнах, зокрема у країнах колишнього СРСР. Лише для цих країн нині притаманна розробка і прийняття спеціального закону, який регулює діяльність всіх або більшості саморегулюючих організацій у межах певної країни, не обмежуючись галузевою належністю таких організацій. Так, 31 жовтня 2007 року на пленарному засіданні Міжпарламентської асамблеї держав-членів СНД було прийнято Модельний закон “Про саморегулюючі організації” [14].

Згодом однойменний закон набув чинності у Російській Федерації і став базовим у сфері регулювання СРО, визначивши основні засади порядку набуття і припинення їх статусу, здійснення ними нормотворчих та контрольних повноважень тощо. При цьому Закон має обмежену сферу дії і не поширюється на СРО ринку цінних паперів, акціонерних інвестиційних фондів, управляючих компаній і спеціалізованих депозитаріїв інвестиційних фондів, пайових інвестиційних фондів і недержавних пенсійних фондів та ін. Вимоги до СРО у вказаних секторах бізнесу встановлюються спеціальними законами [15].

У Законі було надано визначення поняттю “саморегулююча організація”. Так, під СРО розуміється некомерційна організація, створена з метою, визначеною чинним законодавством РФ, яка заснована на членстві та об'єднує суб'єктів підприємницької діяльності, виходячи з єдності галузі виробництва товарів (робіт, послуг) чи ринку виробничих товарів (робіт, послуг), або об'єднує суб'єктів професійної діяльності певного виду.

Саморегулюючою може бути визнана лише та некомерційна організація, яка відповідає сукупності таких вимог:

- 1) до складу її членів входить не менше двадцяти п'яти суб'єктів підприємницької діяльності або не менше ста суб'єктів професійної діяльності певного виду, якщо спеціальним законодавством не передбачено інше;
- 2) нею розроблені і затверджені стандарти і правила підприємницької чи професійної діяльності, обов'язкові для виконання всіма її членами;
- 3) вона забезпечує додаткову майнову відповідальність кожного її члена перед споживачами вироблених товарів (робіт, послуг) та іншими особами.

Крім того, в СРО обов'язково повинні бути створені спеціалізовані органи, які здійснюють контроль за дотриманням стандартів і правил підприємницької або професійної діяльності членами цієї організації. Ці ж органи зобов'язані здійснювати розгляд справ про застосування до членів СРО мір дисциплінарного впливу.

Для отримання статусу СРО некомерційної організації, створеної з дотриманням норм ЦК Російської Федерації, Закону Російської Федерації “Про некомерційні організації”, повинна пройти реєстрацію в уповноваженому відомчому державному органі (ст. 3 Закону). Без реєстрації у державному реєстрі СРО некомерційна організація не вважається саморегулюючою і не може вживати слова “саморегулююча”, “саморегулювання” у будь-яких відмінках у своїх офіційних документах та найменуванні (ч. 13 ст. 20 Закону).

Щодо засобів забезпечення саморегулюючою організацією майнової відповідальності її членів перед споживачами виготовлених ними товарів (робіт, послуг), то ними є створення системи особистого чи колективного страхування та формування компенсаційного фонду (ст. 13 Закону).



Членство у СРО, за загальним правилом, є добровільним. Однак спеціальним законодавством РФ передбачено й обов'язкове членство у СРО. Нині обов'язкове членство встановлене у СРО арбітражних керуючих, оцінщиків, аудиторів і аудиторських організацій, будівних, проектних й пошукових організацій, кредитних кооперативів тощо.

Наразі аналогічний закон планується прийняти у Білорусії. В Україні теж ведеться активна розробка законопроекту про саморегулівні організації, підтвердженням чого є обговорення у Верховній Раді України чотирьох законопроектів з цього питання.

Варто також відзначити, що в Російській Федерації концепція законодавчого регулювання діяльності СРО торкнулася навіть кодифікованого законодавства. Зокрема Концепцією розвитку цивільного законодавства РФ, яка була затверджена Указом Президента Російської Федерації № 1108 від 18 липня 2008 р. [16], передбачене впровадження окремих аспектів діяльності СРО до ЦК, зокрема:

1. До ст. 49 ЦК Російської Федерації, яка регулює основні питання правоздатності юридичних осіб, планується внести положення, відповідно до якого юридична особа може займатись окремими видами діяльності лише у випадку наявності спеціального дозволу (ліцензії) або членства в *саморегулівній організації*. Таким чином, фактично встановлена нова умова для *спеціальної правоздатності* юридичних осіб.

2. До ст. 61 ЦК Російської Федерації впроваджено нову підставу для ліквідації юридичної особи — відсутність членства такої юридичної особи у СРО, якщо спеціальним законодавством встановлено обов'язкове членство у СРО.

3. Впроваджено ст. 117⁴, якою встановлено, що СРО можуть також утворюватись у організаційно-правовій формі асоціації [17].

Незважаючи на особливості правового регулювання інституту СРО у різних країнах світу, певні закономірності і тенденції у світовій практиці все ж можна виокремити. Ці тенденції склалися об'єктивно, під впливом усталених традицій регламентації ринкових відносин у тій чи іншій країні, а також приналежності країни до певної правової сім'ї. Так, прихильність до "чистого" добровільного саморегулювання у більшості галузей економіки найчастіше властива країнам загального права (Великобританія, США, Канада тощо), а більш централізоване регулювання розповсюджене у країнах цивільного права. Вчені пояснюють це тим, що загальне право завжди продукує певну інституційну невизначеність, тоді як кодифіковане цивільне право обумовлює тенденцію до утворення централізованих інститутів регулювання [1, с. 234]. Відтак країни загального права частіше використовують саморегулівні механізми перш ніж впроваджувати державне регулювання тієї чи іншої сфери, а для країн континентального права більш властиве державне регулювання або співрегулювання тих чи інших галузей ринку.

Для постсоціалістичних країн також характерна певна своєрідність у підходах до законодавчого регулювання СРО. Вчені пояснюють це тим, що постсоціалістичні країни, на відміну від їхніх західних сусідів, змушені відроджувати традиції саморегулювання підприємницької і професійної діяльності, які були втрачені за часи панування командно-адміністративного режиму. У розвинених країнах саморегулювання виникало, як правило, за відсутності державного регулювання, тоді як в постсоціалістичних країнах до недавнього часу держава була присутня майже у всіх видах економічної діяльності.

Таким чином, у вітчизняних умовах саморегулювання пов'язано насамперед із звільненням держави від надлишкових функцій і їх передачею іншим суб'єктам економіки [18, с. 19]. Тим не менш, усвідомленню проблем становлення інституту СРО у постсоціалістичних країнах властиве етатистське їх сприйняття. Тому в цих країнах і наявні тенденції до законодавчого втручання у діяльність всіх без винятку СРО, незалежно від їх галузевої специфіки, прагнення привести усі без винятку СРО до певного спільного знаменника у питаннях їх правового статусу.



Однак державна політика України у сфері регламентації відносин, що виникають у зв'язку зі створенням та діяльністю СРО, повинна бути виваженою і поміркованою, вона повинна базуватися на конституційних принципах регулювання економічних відносин. За відсутності власних традицій правового регулювання таких інститутів важливим є грамотне й обдумане запозичення досвіду розвинених країн, а тому вбачається доцільною розробка концепції законодавчого регулювання СРО, втілена у певному програмному документі.

Ця концепція повинна виходити, по-перше, із удосконалення секторального регулювання СРО із запозиченням досвіду зарубіжних країн. Це стосується, зокрема, таких сфер, як ринок цінних паперів, професійна оціночна діяльність, аудиторська діяльність тощо, де вже сьогодні існують СРО.

По-друге, нині існують серйозні проблеми у галузі регулювання порядку створення та діяльності непідприємницьких товариств взагалі, у формі яких і повинні створюватися СРО. Дотепер не було прийнято Закон “Про непідприємницькі організації”, який повинен був врегулювати низку проблем у цій сфері, з-поміж яких — визначення організаційно-правових форм, у яких повинні утворюватися такі організації, особливостей правового режиму майна таких організацій, порядку їхнього створення та ліквідації. Натомість нещодавно прийнятий Закон України “Про громадські об'єднання”, який врегулює ці питання, не поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення СРО і організацій професійного самоврядування (ч. 2 ст. 2 цього Закону) [19].

По-третє, на нашу думку, прийняття Закону “Про саморегулівні організації” є передчасним кроком. Як показав досвід Російської Федерації, де такий закон діє вже більше п'яти років, ефективність СРО з його прийняттям не збільшилась, натомість виникла ціла низка проблем, пов'язаних з його прийняттям. Це, зокрема, проблеми обов'язкового членства у СРО, формування компенсаційного фонду тощо.

Правове регулювання СРО втілює своєрідність не лише тієї чи іншої правової сім'ї (романо-германської чи англо-американської), а й кожної окремої галузі ринку. У розвинених країнах світу СРО існують здавна, а тому традиції законодавчої регламентації їхньої діяльності склалися протягом віків. Тому сьогодні в цих країнах відбувається здебільшого законодавче “корегування” тих чи інших негативних аспектів їхньої діяльності. Однак у постсоціалістичних країнах, до яких належить й Україна, намітилась цілком протилежна тенденція. Не маючи достатнього досвіду у питаннях централізованої регламентації таких організацій, ці країни намагаються якнайшвидше надолужити у цьому питанні країни з уже сформованою й усталеною ринковою економікою, а тому вдаються до найбільш форсованих методів стимулювання саморегулювання. Зараз в Україні державна політика у сфері регулювання інституту СРО перебуває лише на етапі її формування і становлення, а тому доцільним є помірковане і виважене запозичення позитивного досвіду зарубіжних країн у цій сфері.

Список використаних джерел

1. *Ogus, A.* Self-regulation / Anthony Ogus, Emanuela Carbonara [Electronic Resource] Fratelli Pedrini. — URL : <http://www.fratellipedrini.com/wp-content/uploads/2012/01/carbonara1.pdf>.
2. *Крючкова, П. В.* Саморегулирование как дискретная институциональная альтернатива регулирования рынка [Текст] : дисс. ... д-ра экон. наук : 08.00.01 / Крючкова Полина Викторовна. — М., 2005. — 283 л.
3. *Rodriquez, S.* Self-regulation as a regulatory strategy: The Italian legal framework [Electronic Resource] / Simona Rodriquez // Utrecht Law Review. — Volume 3, Issue 2 (December) 2007. — С. 140–156 [Instituto Politécnico de Beja]. — URL : http://www.estig.ipbeja.pt/~ac_direito/simona.pdf.
4. *Баймуратова, З. М.* Саморегулируемые организации в сфере предпринимательской деятельности: административно-правовой аспект [Текст] : дисс. ... канд. юрид. наук :



- 12.00.14 / Баймуратова Залифа Мажитовна ; Рос. ун-т дружбы народов. — М., 2010. — 199 л.
5. 15 Title of United States Code, Chapter 2B — Securities Exchanges [Electronic Resource] Office of the Law Revision Counsel. — URL : <http://uscode.house.gov/download/pls/15C2B.txt>.
 6. Self-Regulatory Organization Rulemaking [Electronic Resource] U.S. Securities and Exchange Commission. — URL : <http://www.sec.gov/rules/sro.shtml>.
 7. Restated Certificate of Incorporation of Financial Industry Regulatory Authority, Inc. [Electronic Resource] The Financial Industry Regulatory Authority. — URL : http://finra.complinet.com/en/display/display.html?rbid=2403&element_id=4589.
 8. History of ad regulation [Electronic Resource] Advertising Standards Authority. — URL : <http://www.asa.org.uk/Regulation-Explained/History-of-Ad-Regulation.aspx>.
 9. The CAP Code: The UK Code of Non-broadcast Advertising, Sales Promotion and Direct Marketing [Electronic Resource] Committee of Advertising Practice. — URL : <http://www.cap.org.uk/The-Codes/CAP-Code/~media/Files/CAP/Codes%20CAP%20pdf/CAP%20How%20the%20system%20works.aspx>.
 10. Communications Act 2003 [Electronic Resource] Legislation.gov.uk. — URL : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/data.pdf>.
 11. Cafaggi, F. Comparative Research Project on Self-Regulation / Fabrizio Cafaggi [Electronic Resource] European University Institute. — URL : <http://www.eui.eu/Documents/DepartmentsCentres/Law/Professors/Cafaggi/self-reg2.pdf>.
 12. Interinstitutional agreement on better law-making (2003/C 321/01) [Text] // Official Journal of the European Union. — С 321. — 31.12.2003. — р. 1–5.
 13. Advertising Standards in Europe. A briefing by the European Advertising Standards Alliance, April 2005 [Electronic Resource] The European Advertising Standards Alliance. — URL : <http://www.easa-alliance.org/page.aspx/237>.
 14. О саморегулируемых организациях : Модельный закон. Принят на двадцать девятом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ (постановление № 29–7 от 31.10.2007 г.) [Электронный ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_i51.
 15. О саморегулируемых организациях : Федеральный закон Российской Федерации от 01.12.2007 г. № 315–ФЗ [Электронный ресурс] Консультант Плюс онлайн. — URL : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=131672;fld=134;dst=4294967295;rnd=0.3918816479777013;from=72967-4>.
 16. О совершенствовании Гражданского кодекса Российской Федерации : Указ Президента Российской Федерации от 18.07.2008 г. № 1108 [Электронный ресурс] Консультант Плюс онлайн. — URL : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=118202>.
 17. О внесении изменений в части первую, вторую, третью и четвертую Гражданского кодекса Российской Федерации, а также в отдельные законодательные акты Российской Федерации : проект Федерального закона № 47538–6 [Электронный ресурс] Консультант Плюс онлайн. — URL : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=128204>.
 18. Юрьева, Т. В. Саморегулирование: история вопроса и перспективы развития [Текст] / Т. В. Юрьева, Н. Ю. Миронюк // Экономический анализ: теория и практика. — 2011. — № 44. — С. 54–58.
 19. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572–VI [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 30. — Стор. 26. — Ст. 1097.

*Рекомендовано до друку кафедрою цивільного права № 1
Національного університету "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого" (протокол № 3 від 9 жовтня 2012 року)*

Надійшла до редакції 25.10.2012



Филатова Н. Ю. Правовое регулирование саморегулируемых организаций в зарубежных странах: особенности и тенденции

Исследованы особенности законодательного регулирования деятельности саморегулируемых организаций в разных странах мира. Обобщен опыт некоторых зарубежных государств в сфере правового регулирования статуса СРО. Выявлены основные проблемы правового регулирования статуса саморегулируемых организаций в развитых зарубежных государствах, а также в Украине. Отдельно исследован опыт постсоциалистических стран в разработке и реализации законодательной политики в сфере регулирования СРО. На основе проведенного анализа предложены пути совершенствования законодательного нормирования деятельности саморегулируемых организаций в Украине.

Ключевые слова: саморегулирование, сорегулирование, делегированное саморегулирование, саморегулируемые организации.

Filatova, N. Yu. Regulation of Self-regulatory Organizations in Foreign Countries: Peculiarities and Trends

The author made a research of the peculiarities of the legal regulation of self-regulatory organizations in different countries. The experience of some foreign countries in a sphere of SRO's legal status regulation was summarized. The author also ascertained the main problems of the SRO's legal status regulation in the well-developed countries and also in Ukraine. The experience of postsocialistic countries in the development and realization of the legal politic in a sphere of SRO's regulation was explored especially. On the basis of this analysis the author suggested ways of improving the legislation in this sphere in Ukraine.

Keywords: self-regulation, self-regulatory organization, co-regulation, delegated self-regulation.

